Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 17 sierpnia 1935 r. 1342.-

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

M o w a m i n .L o z o r a i t i s a n a ł a m a c h "T r i b u n e d e F r a n c e" .Prasa kowieńska/z 13.VIII.1935/donosi, iż "Tribune de France" w sierpniowym numerze zamieszcza część mowy ministra Lozoraitisa, wygłoszonej w maju 1935 r. w sali klubu oficerskiego, zaopatrując ją w tytuł: "Niemcy, Polska i my". Obok artykułu zamieszczona jest podobizna min.Lozoraitisa.-

D r .R a f a ł S k i p i t i s o k o n g r e s i e L i t w i n ó w z z a g r a n i c y .Radjo Kowieńskie /z 16.VIII.1935/ donosi, iż prezes T-wa Popierania Litwinów Zagranicą dr.Rafał Skipitis w rozmowie z przedstawicielami prasy oświadczył, iż prace kongresu toczą się pomyślnie. Kongres szereg uchwał przekazał odnośnym komisjom, które zagadnienia poruszone w uchwałach wyczerpująco badają. Dotychczas zarejestrowano 94 delegatów na kongres, reprezentujących 17 państw. Ogólna liczba gości przybyłych z zagranicy na kongres wynosi ok.3 tys.osób. Dr.Skipitis podkreślił wielkie znaczenie, jakie w obecnych warunkach posiada kongres dla Litwy.

"Rytas" Nr.183 /VIII.1935/ donosi, iż dn.12 sierpnia r.b. odbyło się w Kownie otwarcie przywiezionego przez dr.A.M.Raczkusa z Ameryki zbioru 50 tys.eksponatów, dotyczących różnych dziedzin życia Litwy. Otwarcie tego muzeum odbyło się w gmachu uniwersytetu przy udziale prezesa Rady Ministrów oraz innych dostojników. Mówcy, którzy zabierali głos w czasie uroczystości podkreślili, iż dotąd żaden z Litwinów nie złożył ~~dotąd~~ tak hojnego daru, jak dr. Raczkus. /D-9/.

D z i a ł a c z l i t e w s k o - a m e r y k a ń s k i w W i l n i e i M o s k w i e .Prasa kowieńska /z 13.VIII.1935/:Prezes Związku Studentów Litwinów w Ameryce p.Czelkis-Morkunas zwiedza obecnie Wilno, skąd uda się do Moskwy, aby wziąć udział w międzynarodowym kongresie fizjologów./F/

Z p o b y t u d o w ó d c y l i t .Z w i ą z k u S t r z e l e c k i e g o w Ł o t w i e ."L.Aidas" Nr.184 /VIII.1935/:Bawiący obecnie w Łotwie dowódca lit.Związku Strzeleckiego płk. Saladžius w dn.12 sierpnia odwiedził wraz z szefem łot.Związku Strzeleckiego podpułk.Praulsem gmach łotewskiego Związku Strzeleckiego w Rydze oraz obejrzał muzeum wojskowe. Tegoż dnia poseł litewski w Rydze wydał na cześć płk.Saladžiusa śniadanie, poczem strzelcy łotewscy demonstrowali ewolucje lotnicze korpusu awjacji łotewskiego Związku Strzeleckiego. Po południu płk.Saladžius w otoczeniu strzelców łotewskich odbył wycieczkę do Siguld, zaś wieczorem odjechał do Kowna.- /C-24/

W i z y t a i n s p e k t o r a a r t y l e r j i ł o t e w s k i e j w L i t w i e ."Dzień Polski" Nr.136 /VIII.1935/:Latem r.b. na poligon gajżunowski przyjeżdżał inspektor artylerji łotewskiej gen.Dannberg.

Attaché wojskowy Litwy w Rydze płk.Jakutis po spędzeniu urlopu w Litwie powrócił do urzędowania, zaś attaché wojskowy Litwy w Berlinie płk.Szkirpa wyjechał do Berlina. /C-13/.

G o ś c i e l i t e w s c y w G d y n i .Prasa kowieńska /z 13.VIII.1935/:W dn.10.sierpnia przybyli do Gdyni prezes Rady portu kłajpedzkiego i b.minister Komunikacji p.B.Šližys oraz członek Rady portu kłajpedzkiego inż.Bolesław Dobkieviczius. Goście litewscy złożyli wizytę dyrektorowi urzędu morskiego w Gdyni, poczem zwiedzili port.-

O d s ł o n i ę c i e p o m n i k a D a r i u s a i G i r e n a s a w C h i c a g o ."L.Aid." Nr.184 /VIII.1935/:W dn.28 lipca w Chicago odbyło się odsłonięcie pomnika ku czci Dariusa i Girenasa. W uroczystości wzięło udział 30 tys.osób. /D-9/.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a.

Z m i a n a o r d y n a c j i w y b o r c z e j d o s e j m u l i t .o r a z S e j m i k u k ł a j p e d z k i e g o .Radjo Kowieńskie /z 16.VIII.1935/ donosi, iż w ostatnim numerze "Vyr.Žin." ogłoszona została zmiana ordynacji wyborczej do sejmu litewskiego oraz Sejmiku kłajpedzkiego.Przysługujące dotychczas Dyrektorjatowi Kraju Kłajpedzkiego uprawnienia w sprawie podziału na okręgi wyborcze przechodzą na prezesa Dyrektorjatu. Nadto zmieniony został system głosowania,a to w tym sensie,iż każdy wyborca ma prawo wybierać ze wszystkich list nazwiska i głosować na dowolnie zestawianą listę.

Pozatem mandaty poselskie, w myśl nowej ordynacji, otrzymają nie ci kandydaci, którzy figurowali na listach, jako pierwsi, lecz di, którzy otrzymają większą ilość głosów.

Nowa ordynacja ustala, iż prawo wyborcze nie będzie przysługiwało osobom, należącym do organizacyj antypaństwowych oraz osobom, które złożyły obietnicę nabycia obywatelstwa państwa obcego. Posłowie do Sejmiku Kłajpedzkiego będą, w myśl nowej ordynacji, pod grozą utraty mandatu obowiązani do złożenia ślubowania na rzecz Republiki Łotewskiej.

Radjo Kowieńskie zaznacza, iż nowa ordynacja wyborcza jest bardziej demokratyczna, niż dotychczasowa.- /C-2/

R e a l i z a c j a l i t e w s k i e j p o ż y c z k i w e w n ę t r z n e j ."L.Aidas" Nr.184 /VIII.1935/ zamieszcza wywiad z wiceministrem Skarbu J.Indrisziunasem, który oświadczył, iż realizacja 4 i pół procentowej 18-miljonowej pożyczki wewnętrznej została zakończona w dn.1 sierpnia r.b. Przebieg realizacji pożyczki był całkiem pomyślny.- /B-6/1/

W y d a w n i c t w o I n s t y t u t u N a u k P o l i t y c z n y c h i S o c j a l n y c h ."L.Aidas" Nr.184 /VIII.35/ donosi, iż lit.Instytut Nauk Politycznych i Socjalnych opublikował piąte zrzędu swe wydawnictwo p.t."Niemcy o przeszłości Małej Litwy".

U r l o p m i n .I n d r i s z i u n a s a .Prasa kowieńska /z 13.VIII.1935/:Generalny sekretarz M-stwa Skarbu wiceminister Indrisziunas udał się na wypoczynek do Połągi. /C-12/

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"V i l n i a u s R y t o j u s" o s z k o l n i c t w i e l i t e w s k i e m w P o l s c e ."Vil.Ryt." Nr.63 z 14.VIII. 1935 r. zamieszcza obszerny wywiad z prezesem lit.T-wa "Rytas" w Wilnie ks.Czibirasem na temat sytuacji szkolnictwa litewskiego.

Na pytanie co do złożonego przez T-wo "Rytas" i Tymcz.Komitet Lit. w Wilnie memorjału do M-stwa Oświaty w sprawie szkolnictwa litewskiego, ksiądz Czibiras oświadczył: Poczynając od 1927 r. szkolnictwo ludowe znalazło się w trudnem położeniu. Nowych litewskich szkół początkowych nie można było otwierać, zaś szkoły istniejące zwolna były zamykane. Likwidacja szkół zawsze motywowana była takiemi czy innemi względami formalnemi. Na miejsce likwidowanych szkół litewskich otwierane były szkoły państwowe, które jednak albo wcale nie uwzględniały nauczania litewskiego, albo też wykłady i wychowanie litewskie traktowały w ten sposób, iż nie zadawalniały najskromniejszych praw i wymagań narodowych. Mając to wszystko na względzie, Komitet Litewski postanowił przedstawić sytuację p.Ministrowi Oświaty, a to w celu właściwego oświetlenia sprawy i usunięcia nieporozumień. Memorjał został w dn.15 marca złożony w M-stwie Oświaty. Przedstawiciel Ministerstwa obiecał memorjał rozpatrzyć i zaznaczył, iż Polska nie pragnie wynaradawiać Litwinów, a tylko chce mieć w nich lojalnych obywateli. Nadto przedstawiciel Ministerstwa oświadczył, iż rząd nie może pozwolić na litewszczenie dzieci innych narodowości i radził ze wszystkiem zwracać się do Kuratorjum Wileńskiego. Dotąd Komitet nie otrzymał od Ministerstwa żadnej odpowiedzi. Memorjał składa się z dwóch części:w pierwszej mówi o sytuacji litewskich szkół prywatnych, w drugiej zas traktuje o litewskości szkół państwowych. Memorjał przedstawia nadto niedolę litewskich szkół prywatnych oraz trudności, jakie wynikają dla nich z racji nieprzychylnego stosowania ustaw. Pozatem memorjał wskazuje, iż litewskość szkół państwowych jest tylko pozorna. Memorjał wskazuje także na zbyt małą ilość szkół litewskich. Według spisu ludności, liczba dzieci litewskich w wieku szkolnym wynosi 13 tys., zaś liczba szkół naprawdę litewskich wynosi zaledwie 14. Wreszcie memorjał zawiera postulaty Komitetu Litewskiego, dotyczące organizacyj prywatnych i państwowych szkół litewskich.

W dalszym ciągu ks.Czibiras stwierdza, iż memorjał wskazuje na niewykraczanie Litwinów w zakresie szkolnictwa przeciwko zasadzie lojalności. Cała wina Litwinów polega na tem, iż wychowują dzieci w duchu litewskim.

Na zakończenie ks.Czibiras poinformował, iż Kuratorjum w 1934/35 roku zlikwidowało nie 12, lecz 14 szkół litewskich. W wyniku tego T-wo "Rytas" posiada obecnie 3 szkoły, gdy w r.1927 posiadało zgórą 90. W związku z tem rodzice-Litwini wyrażają silne zaniepokojenie.- /H/.